شتـی دۆزراوە (اللُّقطَة)

هەرکەسێك ئەگەر شتێکی وون بووی نرخ داری هەڵگرت ئەوە پێویستە لەسەری بزانێ ئەوە چ‌یە و لەناو چی دایەو ژمارەیشی چەندە (□□□) پاشان دوو شایەتی دادپەروەر بکاتە شایەت لەسەری (□□□) پاشان بیپارێزێت و یەك ساڵ لەنێو خەڵکی دا باسی بکات ، جا ئەگەر خاوەنەکەی هات و ناونیشانی دا ، ئەوە پێی دەداتەوە وەئەگەر نەهاتیش ئەوە

(□□□) لەبەر فەرموودەکەی (أُبَيُّ بنُ كَعْب) (خوای لێ ڕازی بێت) کەوا فەرمووی : کیسەیەکم دۆزییەوە سەد (100) دیناری تێدا بوو ، جا هاتم بۆ خزمەت پیغەمبەری خوا (ﷺ) ئەویش فەرمووی :– ساڵێك پێناسەی بکە ، جا منیش ساڵێك پێناسەم کرد ، وکەسم نەبینیەوە ناونیشانی بدات ، پاشان هاتمەوە بۆ لای ئەو یش فەرمووی : ساڵێك پێناسەی بکە ، جا منیش پێناسەم کرد و کەسم نەبینیەوە ، پاشان سێیەم جا هاتمەوە بۆلای فەرمووی : ((**إحْفَظْ وِعَائَهَا وَعَدَدَهَا وَوِكَائَهَا ، فَإِنْ جَاءَ صَاحِبَهَا وَإِلَّا فَاسْتَمْتِعْ بِهَا**)) واتە : کیسەکەو ژمارەی و ئەو پەتەی پێی بەستراوە بزانەو لەبەری بکە جائەگەر خاوەنەکەی هات ئەوە بیدەرەوە ئەگینا ئەوە بۆ خۆت سوودی لێ وەربگرە . جا منیش سوودم لێ وەرگرت جا پاش ئەوە لە (مکە)بینیمەوە . [رواه البخاري (5/رقم2426) ومسلم (1723/1350/3) وغيرهما] .

(331) لەبەر فەرموودەکەی (عِيَاضُ بنُ حمَار) (خوای لێ ڕازی بێت) کەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی :((**مَنْ وَجَدَ لُقْطَةً فَلْيَشْهَدْ ذَا عَدْلٍ أَوْ ذَوَي عَدْلٍ . ثُمَّ لَايُغَيِّرْهُ وَلَايَكْتُمْ . فَإِنْ جَاءَ رَبَّهَا ، فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا ، وَإِلَّا فَهُوَ مَالُ اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ**)) واتە : هەرکەسێك وون بویەکی دۆزیەوە ئەوە با شایەتی داد پەروەری لەسەر بگرێت یان دووشایەتی دادپەروەر ، پاشان : نەیگۆڕێت و نەیشارێتەوە ، جا ئەگەر خاوەنەکەی هات ، ئەوە مافدارترە پێی ، و ئەگەر نەهات ئەوە ماڵی خوایە دەیداتە هەر کەسێك بیەوێت . [رواه ابو داود (2/رقم1709) وابن ماجه (2505/837/2) وهو صحيح بروانه صحيح ابن ماجه (2032)].

دەتوانێت پاش ساڵێك سوودی لێ وەربگرێت (□□□) وەئەگەر شتە دۆزراوەکەبێ نرخ بوو دەتوانیت یەکسەر سوودی لێ وەربگریت (□□□) وەدۆزراوەی ئاژەڵیش هەڵدەگیرێت مەگەر ئاژەڵێك بێت بتوانێت بەرگری لەخۆی بکات (□□□) وەدۆزراوەی حەرەم (الحَرَم) دروست نیيە هەڵبگیرێت

(□□□) لەبەر فەرموودەکەی (زَيْدُ بنُ خَالد الجُهَنِي) (خوای لێ ڕازی بێت) کەوا فەرمووی : پرسیار لەپێغەمبەری خوا (ﷺ) کرا لەبارەی شتی دۆزراوە وە ، ئاڵتون بێت یان زیو ؟ ئەویش فەرمووی : ((**أَعْرِفْ وِكَاءهَا وَعِفَاصَهَا ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً فَإِنْ لَمْ تَعْرِفْ فَاسْتَنْفِقْهَا ، وَلْتَكُنْ وَدِيْعَةً عِنْدَكَ فَإِنْ جَاءَ طَالِبُهَا يَوْمَاً مِنَ الدَّهْرِ فَأَدِّهَا إِلَيْهِ**)) واتە : ئەو پەتەی کەپێی بەستراوە بیناسە وبزانەچۆنە لەگەڵ ئەو سەر قەباغەی کەها بەسەریوە ، پاشان ساڵێك پێناسەی بکە جا ئەگەر ناونیشان نەدرا ئەوە خەرجی بکە و باسپاردەبێت لات ، جا هەرڕۆژێك لەڕۆژان خاوەنەکەی هات ئەوە پێی بدەرەوە .[رواه البخاري (2428/5) ومسلم (1722/1349/3) وغيرهما] .

(□□□) لەبەر فەرموودەکەی (أَنَسُ بنُ مَالك) (خوای لێ ڕازی بێت) کەوا پێغەمبەری خوا (ﷺ) خورمایەکی دۆزییەوە ، جا فەرمووی :((**لَوْلَا أَنْ تَكُوْنَ مِن الصَّدَقَة لَأَكَلْتُهَا**)) واتە : ئەگەر لەبەر ئەوە نەبێت لەوانەیە ئەمە لە ماڵی زەکات بێت ئەوە دەمخوارد . [رواه البخاري (5/رقم 2431) ومسلم (1071/752/2)] .

(□□□) لەبەر فەرموودەکەی (زَيْدُ بنُ خَالد الجُهَنِي) (خوای لێ ڕازی بێت) کەوا فەرمووی : .....وەپرسیاری لێ کرد لەبارەی گوم بووی ووشترەوە ؟ ئەویش فەرمووی : ((**مَالَكَ وَلَهَا ؟ دَعْهَا فَإِنَّ مَعَهَا حذَائَهَا وَسِقَائَهَا ، تَرِدُ المَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ ، حَتَّى يَجِدْهَا رَبُّهَا**)) واتە : تۆچیتە بەسەریەوە ؟ وازی لێ بێنە پێڵاو کونەی خۆی پێیە دەچێتە سەر ئاوو لەداریش دەخوات ، تاخاوەنەکەی دەیدۆزێتەوە ، وەپرسیاری لێ کرد لەبارەی مەڕەوە ؟ ئەویش فەرمووی : ((**خُذْهَا . فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيْكَ أَوْ لِلذِّئْب**)) واتە : بیبە ، چونکە یابۆتۆیە وەیا بۆ براکەتە وەیا بۆ گورگە . [رواه البخاري (5/رقم/2428) ومسلم (1722/1349/3) وغيرهما] .

مەگـەر بـۆ کەسـێك هـەردەم پێناسـەی بکـات بەهـەتا هـەتایی (□□□) وەئەگـەر دۆزراوەکە منالێکی پێ نەگەیشتو بوو ئەوە هـەڵگرتنی فـەرزی (کِفَایـَه) یـە . (□□□)

جا ئەگەر پارەی پێ بوو ئەوە لەپارەکەی خۆی بۆ خـەرج دەکرێت وە ئەگەر پێشی نەبوو ئەوەخەرجی لەسەر (بَیْتُ المَال)ە . (□□□)

(□□□) لەبەر فەرموودەکەی (إِبْنُ عَبَّـاس) (خوایـان لێ ڕازای بێـت) کـەوا پێغەمبـەری خوا (ﷺ) فەرمووی :((**إِنَّ اللهَ حَرّمَ مَكَّةَ فَلَمَ تَحلَّ لأحَدٍ قَبْلِي وَلَاتَحلُّ لأَحَدٍ بَعْدِي ، وَإِنَّهَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ لَايُخْتَلَى خَلَاهَا . وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا يُنَّفَرُ صَيْدُهَا وَلَا تُلْتَقَطُ لُقْطَتهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ**)) واتە : بەڕاستی خـوای گـەورە (مکـە)ی حـەرام کردوە ، جا لەپێشی من دا بۆ کـەس حـەڵاڵ نـەکرا وە لـە پـاش منـیش بـۆ کـەس حـەڵاڵ ناکرێت ، وە تە نها یەك ساتی ڕۆژ بـۆمن حـەڵاڵ کـرا گیـای هەڵناکێـشرێت و داری هـەڵ ناکەنرێت و نێچیری ڕاو نانرێت و دۆزراوەیشی هەڵناگیرێت مەگەر کەسـێك پێناسـەی کـات هەردەم . [رواه البخاري (4/رقم/1833) بروانه صحيح الجامع (1751)].

(□□□) بۆ ئەوەی تیا نەچێت لەبەر فـەرموودەی خـوای گـەورە لەسـورەتی (المائـدة :2) دا کەدەفەرموێ ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَىــالبِرِّ وَالتَّقْــوَى﴾ واتـە : وەهاریکـاری و یارمـەتی یەکتری بدەن لەسەر چاکەو لەخواترسان .

(□□□) لەبەر (أَثَر)ە کەی (عُمَرُ بنُ الخَطَّاب) (خـوای لێ ڕازی بێـت) کـەوا بـەپیاوێکی فەرموو کەمنالێکی دۆزراوەی هێنا بـۆ لای ((بیبـە ، ئـازادە ، وەدۆسـتایەتی (وَلَاء) ی بـۆ تۆو (نَفَقَه) یشی لەسەر ئێمەیە)) [رواه البيهقي (201/6) وسعيد بن منصور في سننه وهو صحيح بروانـه الارواء (1573)] .

لەبڵاوکراوەکانی ماڵپەڕی ئیمان وەن

www.iman1.com

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆنوێبوونەوەی ئیمان

imanonekurd@yahoo.com